

HÖLLERS ZOLDERKAMER

Na een aanvankelijk lichte, maar door laksheid en verwaarlozing plotseling ernstig geworden longontsteking die mijn hele lichaam had aangetast en mij niet minder dan drie maanden in het bij mijn woonplaats gelegen, op het gebied van de zogeheten inwendige ziekten beroemde Welser ziekenhuis had vastgehouden, was ik, niet *eind oktober*, zoals de artsen me hadden aangeraden, maar al *begin oktober*, zoals ik per se wilde en op eigen verantwoordelijkheid zoals dat heette, gehoor gevend aan een uitnodiging van de zogenoemde dierenpreparateur Höller in het Aurachdal, meteen naar het Aurachdal en het Höllerhuis gegaan, zonder de omweg naar mijn ouders in Stocket, *meteen* naar Höllers zolderkamer, om de mij na de zelfmoord van mijn vriend Roithamer, die ook bevriend was geweest met dierenpreparateur Höller, door een zogeheten testamentaire bepaling toegevallen, uit duizenden door Roithamer beschreven briefjes, maar ook uit het omvangrijke manuscript met de titel *Over Altensam en alles wat met Altensam samenhangt, met bijzondere aandacht voor de kegel* bestaande nalatenschap door te kijken, misschien ook meteen te ordenen. De sfeer in het Höllerhuis werd nog helemaal bepaald door de omstandigheden van Roithamers zelfmoord en leek meteen bij mijn aankomst nuttig voor mijn voornemen me in het Höllerhuis, beter gezegd in Höllers zolderkamer, met de door Roithamer aan mij nagelaten geschriften bezig te houden, dat materiaal door te kijken en te ordenen, op eens

was het idee bij me opgekomen om me niet alleen met de nalatenschap van Roithamer bezig te houden, maar meteen ook over die bezigheid zelf te gaan schrijven, waarmee ik hier dus ben begonnen, daarvoor kwam de omstandigheid dat ik zonder bezwaren van Höller meteen Höllers zolderkamer kon betrekken mij goed uit, ik moest, hoewel er in het Höllerhuis nog wel andere vertrekken geschikt waren voor mijn doel, heel bewust die precies vier bij vijf meter metende, bij Roithamer altijd geliefde en vooral in zijn laatste levensperiode voor zijn doelen ideale zolderkamer betrekken, voor hoelang, dat maakte Höller niet uit, in die zolderkamer in het door de eigenzinnige Höller tegen alle regels van het verstand en van de bouwkunst in uitgerekend bij de Aurachvernuwing gebouwde huis, in die zolderkamer, die door Höller als het ware speciaal voor Roithamer was geconstrueerd en gebouwd en waarin Roithamer, die zestien jaar met mij in Engeland was geweest, de laatste jaren bijna doorlopend had verbleven en waar hij al daarvóór, vooral tijdens de bouwperiode van de kegel voor zijn zus in het Kobernaufserbos, altijd had overnacht, want tijdens de hele bouwperiode van de kegel had hij niet meer overnacht in Altensam, waar hij woonde, altijd uitsluitend in Höllers zolderkamer, omdat die voor hem de laatste jaren in alle opzichten ideaal was geweest, hij, Roithamer, was de laatste jaren nooit vanuit Engeland rechtstreeks naar Altensam gegaan, maar altijd meteen naar Höllers zolderkamer; om in het eenvoudige (het Höllerhuis) kracht op te doen voor het ingewikkelde (de kegel), mocht hij de laatste jaren niet meer vanuit Engeland, waar wij de laatste jaren allebei, ieder op zich en bezig met zijn eigen wetenschap, steeds in Cambridge hadden gewoond, rechtstreeks naar Altensam gaan, hij moest rechtstreeks naar Höllers zolderkamer gaan, als hij die hem tot een dierbare gewoonte geworden regel niet opvolgde, was zijn bezoek aan Altensam van meet af aan verschrikkelijk voor hem, hij kon het zich gewoon niet permitteren om vanuit Engeland meteen naar Altensam te gaan en naar alles wat met Altensam samenhang,

hij had een paar keer de omweg via het Höllerhuis niet gemaakt, wegens tijdgebrek zoals hij zelf toegaf, dat was een grote fout geweest, de laatste jaren experimenteerde hij niet meer in die zin dat hij zonder het Höllerhuis en Höller en de familie van Höller op te zoeken naar Altensam ging, hij ging nooit meer naar Altensam zonder eerst Höller en de familie van Höller in Höllers huis op te zoeken, zonder eerst zijn intrek te nemen in Höllers zolderkamer, zich twee of drie dagen te wijden aan een alleen in Höllers zolderkamer mogelijke, hem niet schadende maar kracht gevende lectuur, in Höllers zolderkamer de boeken en de geschriften te lezen die hij noch in Engeland, noch in Altensam kon lezen, datgene te denken en te schrijven wat hij noch in Engeland, noch in Altensam kon denken en schrijven, *hier heb ik Hegel ontdekt*, zei hij telkens weer, hier heb ik me voor het eerst echt met Schopenhauer bezighouden, hier heb ik voor het eerst *Die Wahlverwandschaften* en *Die empfindsame Reise* met een helder bewustzijn ongestoord kunnen lezen, hier, in Höllers zolderkamer, heb ik plotseling toegang gekregen tot de gedachten die al die *tientallen jaren vóór de zolderkamer* ontoegankelijk voor me waren geweest en werkelijk, zoals hij schrijft, toegang tot de meest wezenlijke gedachten, tot de voor mij belangrijkste, ja levensnoodzakelijkste gedachten, hier in Höllers zolderkamer, schrijft hij, heb ik alles kunnen doen wat ik buiten Höllers zolderkamer nooit had kunnen doen, ik heb er aan mijn geestelijke talenten kunnen toegeven en daardoor mijn geestelijke vermogens kunnen ontwikkelen en vorderingen kunnen maken met mijn werk, want terwijl ik buiten Höllers zolderkamer altijd was belemmerd in het ontwikkelen van mijn geestelijke vermogens, heb ik die heel consequent in Höllers zolderkamer wel kunnen ontwikkelen, alles in Höllers zolderkamer is bevorderlijk geweest voor mijn denken, in Höllers zolderkamer heb ik me altijd al mijn geestelijke mogelijkheden kunnen veroorloven en in Höllers zolderkamer was ik opeens vrij van de onderdrukking van mijn hoofd en van mijn denken en dus van mijn hele constitutie door de

buitenwereld, het ongelooflijkste was in Höllers zolderkamer op eens niet meer ongelooflijk, het onmogelijkste (denken!) was niet meer onmogelijk. Het waren de voor zijn denken noodzakelijke en meest bevorderlijke omstandigheden die hij altijd aantrof in Höllers zolderkamer, om het mechanisme van zijn denken ongehinderd en volkomen ongestoord op gang te brengen hoefde hij, waar hij ook vandaan kwam, alleen maar naar Höllers zolderkamer te gaan en het mechanisme werkte. Als ik in Engeland was, aldus hij, dacht ik voortdurend en altijd en in welke geestelijke toestand ik ook verkeerde, was ik maar in Höllers zolderkamer, altijd op de eindpunten van zijn denken en zijn voelen, was ik maar in Höllers zolderkamer, anderzijds besepte hij wel dat voorgoed in Höllers zolderkamer verblijven niet hetzelfde was als voorgoed vrij en ongestoord kunnen denken, in feite zou, zoals hij zegt, een oneindig verblijf in Höllers zolderkamer, als zo'n oneindig verblijf in Höllers zolderkamer überhaupt mogelijk was geweest, uitsluitend tot zijn totale vernietiging hebben geleid, als ik langer dan noodzakelijk in Höllers zolderkamer blijf, aldus hij, dan ga ik binnen de kortste tijd te gronde, dan is het helemaal met me gedaan, had hij gedacht, reden waarom hij altijd *slechts een bepaalde, door hem zelf niet te voorspellen, maar toch exact bemeten tijd* in Höllers zolderkamer had doorgebracht, de ideale periode voor het verblijf in Höllers zolderkamer moet voor hem de periode van veertien of vijftien dagen zijn geweest, zoals uit zijn aantekeningen blijkt, steeds weer niet meer dan veertien of vijftien dagen, op de veertiende of vijftiende dag, aldus Höller, had Roithamer altijd pijsnel zijn spullen gepakt en was hij naar Altensam gegaan, maar vaak niet om dan lang in Altensam te blijven, slechts heel kort, zoals hij immers altijd slechts heel kort, de allernoodzakelijkste tijd, in Altensam bleef, hij kon het in Altensam niet langer dan heel kort of uiterst kort uithouden, en het was wel voorgekomen dat hij weliswaar zijn intrek in Höllers huis had genomen met de bedoeling na veertien dagen naar Altensam te gaan, maar dat hij na veertien of vijftien dagen

in plaats van naar Altensam, waar hij was aangekondigd en werd verwacht, rechtstreeks vanuit Höllers behuizing bij de Aurachvernuwing was teruggereisd naar Engeland, omdat het verblijf in Höllers huis voldoende was geweest, omdat hij in Höllers huis en in aanwezigheid van Höller in zijn denken al zo ver was gekomen dat hij zonder de omweg via Altensam weer terug kon gaan naar Engeland, preciezer gezegd, naar Cambridge, waar hij *enerzijds altijd studeerde, anderzijds tegelijk altijd doceerde* en, zoals hij zelf telkens weer zei, zonder zelf altijd goed te weten of hij nu studeerde of doceerde, want *als ik doceerde, dan studeerde ik eigenlijk, als ik studeerde, dan doceerde ik eigenlijk*. In feite was de sfeer die ik in het Höllershuis aantrof ook voor mij ideaal, ik installeerde me meteen in de zolderkamer, die Roithamers zolderkamer was geweest en ook altijd Roithamers zolderkamer zal blijven, en ik was van meet af aan van plan aantekeningen te maken over mijn onderzoek naar de papieren van Roithamer en over het hele daarmee samenhangende proces, en het werd me al snel duidelijk dat voor Roithamer Höllers zolderkamer ideaal was geweest, hij was helemaal thuis geweest in Höllers zolderkamer, van waaruit je naar het westen en dus naar de duisternis toe op de woeste Aurach, naar het noorden en dus ook naar de duisternis toe op het voortdurend en steeds luid tegen de rotswand slaande en kletterende water en dus op nat en glanzend gesteente keek, 'Altensam onderzoeken in Höllers huis' noemde hij die periodes dat hij in Höllers huis verbleef en in het bijzonder in Höllers zolderkamer, de laatste jaren met korte tussenpozen, vooral *de laatste drie jaar*, toen hij minstens vijf of zes keer voor vier of vijf maanden uit Engeland naar Altensam, maar eigenlijk alleen naar Höllers zolderkamer was gekomen, het is duidelijk dat hij ook werd aangetrokken door het werk van Höller, zijn zorgvuldige dierenpreparaties, hoe dan ook door de hele merkwaardige, zeer nauw met het speciale licht in het Aurachdal samenhangende toestand, het weliswaar eenvoudige, maar zich toch geheel in de op die plek voortdurend voelbare en meestal zeer pijnlijke natuur afspelende